

Szajkó Gyula¹

Az Összhaderőnemi Logisztikai Felderítő Csoport lehetséges összetételének meghatározása és alkalmazása az MH szervezeti struktúrájában

The Possible Composition of the Joint Logistic
Reconnaissance Team and Its Application in the
Hungarian Defence Forces

Absztrakt

A Magyar Honvédség (MH) – a globális és kontinentális szervezetek tagjaként (NATO, ENSZ, EU) – különböző műveletekben, kiképzéseken és gyakorlatokon vesz részt, hogy teljesítse szövetségesi kötelezettségeit, valamint biztosítsa csapatainak felkészültségét az alaprendeltetési feladatok végrehajtásához. A katonai műveleteknél meghatározó, hogy az erők mozgatása és ellátása az előre meghatározott parancsnoki követelmények figyelembevételével valósuljon meg. Ennek érdekében a haderők átfogó tervet készítenek, amelynek egyik részeleme a műveletek logisztikai támogatásával kapcsolatos elemzések elkészítése. A művelettervezést végző törzsek számára kulcsfontosságú, hogy valós idejű információkkal rendelkezzenek a közlekedési alágazatok igénybevételének lehetőségeiről, a raktár- és javítóbázisok kapacitásadatairól, az ellátási forrásokról, a befogadó nemzeti támogatás (BNT), valamint a harmadik fél által nyújtott szolgáltatásokról. A logisztikai támogatást befolyásoló tényezőkről szóló adatokkal hatékonyan lehet hozzájárulni a parancsnokok törzsének döntés-előkészítési tevékenységéhez, mivel ezek az információk hatással lehetnek az erőforrások mennyiségére, felhasználására és azok optimális elosztására.

¹ Tanársegéd, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Katonai Logisztikai Intézet, Hadtáp, Pénzügyi és Katonai Közlekedési Tanszék, e-mail: szajko.gyula@uni-nke.hu

Az előzetes adatok összegyűjtésében lényeges szerepet tölt be az Összhaderőnemi Logisztikai Felderítő Csoport, amely elsők között települ a műveleti területre, hogy tevékenységével hozzájáruljon a műveletek sikeres tervezéséhez és végrehajtásához. Az MH azonban nem rendelkezik hasonló jellegű csoporttal, és nincs olyan szervezeti eleme, amely logisztikai felderítést végezne, vagy a BNT-vel (szolgáltatások biztosíthatóságával, infrastruktúrák igénybevételeivel) kapcsolatban helyszíni szemrevételezést hajtana végre. Ezért a cikkben a szerző célja, hogy bemutassa a felderítő csoport lehetséges feladatait, hogy ezt követően javaslatot tegyen az összetételére és az MH-ban történő elhelyezkedésére, amelyet alkalmazva növelni lehetne a műveletek tervezésének és végrehajtásának hatékonyságát.

Kulcsszavak: logisztikai felderítés, összhaderőnemi logisztikai felderítő csoport, információ, biztosítás, állománytábla, összetétel

Abstract

The Hungarian Defence Forces (hereinafter: HDF), as a member of global and continental organisations (NATO, UN, EU) takes part in various operations, trainings, and exercises to fulfil its allied obligations and ensure the readiness of its troops for performing their primary mission tasks. In military operations, it is crucial to carry out the movement and supply of forces by considering the predefined command requirements. The armed forces create a comprehensive plan, which involves analyses related to logistical support to operations. It is essential for the staffs to have real-time information about the availability of transportation networks, capacity data of storage and repair bases, supply sources, about the host nation support, and contractor support to operations. Information about the factors influencing logistical support can effectively contribute to the decision-making process of commanders' staffs, these details have an impact for the quantity, utilisation and optimal distribution of resources. The Joint Logistic Reconnaissance Team plays a key role in collecting preliminary data, which will be deployed first at the operational area to contribute to the successful planning and execution of operations. However, the HDF does not possess a similar group, nor does it have any organisational element, which can conduct logistic reconnaissance or carry out site survey about HNS (considering availability of services or use of infrastructure). Therefore, the aim of this article is to show the potential tasks of the reconnaissance team, and then make a proposal for its composition and placement within the Hungarian Defence Forces, which could be used to increase the efficiency of planning and executing operations.

Keywords: logistic reconnaissance, Joint Logistic Reconnaissance Team, information, providing, personal table of organisations, composition

Bevezetés

A katonai műveletek végrehajtásakor rendkívül fontos, hogy az erők mozgatása, szállítása és ellátása a parancsnoki elvárások szerint valósuljon meg. Ennek érdekében a haderők művelettervezést végeznek, amelynek segítségével biztosítani lehet a kitűzött célok elérését. A műveletek hatékony, valamint megbízható tervezéséhez és szervezéséhez

azonban szükséges, hogy a törzsek valós idejű, valamint pontos információkkal rendelkezzenek a logisztikai támogatást befolyásoló tényezőkről, mivel ezek az adatok hatással lehetnek az alkalmazandó erők nagyságára, az erőforrások mennyiségére, felhasználására és azok optimális elosztására. Az előzetes adatok összegyűjtésében, valamint az erők ellátásával kapcsolatos helyzetértékelés kialakításában lényeges szerepet tölt be az Összhaderőnemi Logisztikai Felderítő Csoport (ÖLFCS), amely elsőik között települ a műveleti területre, hogy tevékenységével hozzájáruljon a műveletek sikeres tervezéséhez és végrehajtásához. A jelentőségét jól mutatja, hogy a NATO alkalmazza ezt a csoportot és képez ki hozzá személyi állományt, hogy az általuk teljesített felderítői, összekötői feladatokkal is támogassák a műveletek logisztikai támogatásáért felelős csoportok² munkálatait.

Az MH azonban nem rendelkezik hasonló jellegű csoporttal, és nincs olyan szervezeti eleme, amely logisztikai felderítést végezne vagy műveleti területen a BNT lehetőségeivel kapcsolatban helyszíni szemrevételezést, valamint értékelést végezne.

Felmerülhet a kérdés, hogy a Magyar Honvédség (MH) hogyan tudta akkor biztosítani a művelettervezéshez szükséges kezdeti adatok rendelkezésre állását a szervezeti elemek, törzsek részére, hiszen az elmúlt évtizedekben is részt vett különböző műveletekben. Elmondható, hogy a Honvédelmi Minisztérium és az MH az együttes intézkedéseik, utasításaik kiadásával, valamint szakértő személyek kijelölésével valósítják meg valamely művelet előkészítéséhez és tervezéséhez szükséges adatok begyűjtését, felderítését. A hatékony feladat-végrehajtás érdekében azonban célszerű lehet a minden egyes új küldetésre kiadott parancsok, intézkedések stb. alkalmazása és szakértő személyek (ideiglenes) kijelölése helyett egy olyan logisztikai felderítéssel foglalkozó csoportot alakítani az MH-nak, amely – a NATO eljárásait figyelembe véve – képes a feladat vételét követően rövid időn belül települni a műveleti területre és információkat gyűjteni a szükségleteknek megfelelően. Ehhez érdemes megvizsgálni a csoporthoz kapcsolódó tevékenységeket, majd meghatározni a személyi állomány lehetséges összetételét.

Ennek megfelelően a fő célkitűzésem, hogy – a teljességre törekvés igénye nélkül – bemutassam az ÖLFCS feladatait, majd ezt követően javaslatot fogalmazzak meg az összetételükre és az MH-ba illeszthetőségükre vonatkozóan, amelyet alkalmazva növelni lehetne a logisztikai támogatás tervezésének és végrehajtásának hatékonyságát.

Az Összhaderőnemi Logisztikai Felderítő Csoport feladatai

Az ÖLFCS feladataihoz köthető kutatásokkal, tudományos értekezésekkel és tanulmányokkal ritkán lehet találkozni a magyar és a külföldi (katonai jellegű) szakirodalmakban. A hadszíntér felderítésével és a logisztikai támogatással foglalkozó kutatók eredményei azonban támpontot nyújtanak az elemzési feladatok végrehajtásához. Ezek közé sorolhatók Báthy Sándor, Forray László, Resperger István, Pohl Árpád, Szászi Gábor, Deák Péter, Venekei József publikációi, valamint Luke P. High, William T. Smith, Charles Kurz tanulmányai, cikkei. Az ÖLFCS működésével kapcsolatos

² A NATO által vezetett többnemzeti műveletekben a logisztikai támogatás tervezésért és szervezésért a Joint Logistic Support Group (Összhaderőnemi Logisztikai Támogató Csoport [ÖLTCS]) a felelős. AJP-4.6 2018: 41.

dokumentumokat, szabályzatokat minősített adatokként tartja nyilván a NATO, így csak korlátozott mértékben lehet rájuk utalni és taglalni a bennük foglalt információkat. Ezek közül kiemelkedik a JLSG SOP³ 701.03 utasítás és a nyílt adatforrású AJP-4.6⁴ szabvány, amelyek kitérnek például az ÖLFCS küldetésére is. A dokumentumok alapján a csoport feladatai közé tartozik, hogy az információgyűjtő tevékenységén keresztül eredményesen támogassa az ÖLTCS tervezési munkálatait. Ennek érdekében a logisztikai felderítési és összekötői feladatai kitérnek:

- a lehetséges (például a légi, tengeri, vasúti) kirakó pontok jellemzésére;
- a potenciális bázisok, létesítmények, területek vizsgálatára, amelyek alkalmasak az erők állomásoztatására;
- a vasút- és közúthálózatok értékelésére;
- a körletek szemrevételezésére, amelyek megfelelők lehetnek a csapatok gyülekeztetésére;
- az ÖLTCS hadszíntéri parancsnokságának lehetséges helyszíneinek feltérképezésére;
- a BNT keretében és a harmadik fél által nyújtható szolgáltatásokra, termékekre, például a hozzájuk kapcsolódó díjakra, vámokra;
- a biztonsági helyzetértékelésre, amely befolyásolhatja az erők átcsoportosítását és továbbmozgását.
- összeköttetés kiépítésére a befogadó nemzet küldött képviselőivel, a biztonsági szervezetekkel, a hadszíntéren állomásozó katonai erők összekötő tisztjeivel, a nem kormányzati szervezetek közvetítőivel, a polgári cégekkel, amelyek szolgáltatásokat, anyagokat, eszközöket biztosíthatnak a saját csapatok részére.⁵

A felsorolás alapján az ÖLFCS feladatait két nagy csoportra lehet osztani, amelyet az 1. táblázat szemléltet. Az ÖLFCS állománytáblájára és összetételére vonatkozó információk szintén nem nyilvános adatként szerepelnek a korábban említett JLSG SOP 701.03 utasításban. Ennek megfelelően az ÖLFCS személyi összetételével kapcsolatos javaslatomat a logisztikai felderítési és összekötői feladatok részletezésén keresztül fogalmazom meg.

Az összekötői tevékenységeken belül a helyi kormányzati és nem kormányzati, valamint nemzetközi (például humanitárius, jogi, vallási vagy gazdasági) szervezetekkel kialakított kapcsolatokon keresztül adatokat lehet gyűjteni a politikai pártok tevékenységéről, az általuk gyakorolt befolyás mértékéről (az ország vagy az érdekeltségi terület vezetésére, gazdaságára vonatkozóan), a hadszíntéren állomásozó katonai, rendfenntartó erők állapotáról, valamint azokról a vállalkozásokról, amelyek alkalmasak lehetnek a szolgáltatások nyújtására és a termékek biztosítására. Az információgyűjtő feladatok sikeres végrehajtása érdekében célszerű (felderítő, CIMIC,⁶ hadműveleti és a logisztikai támogatásban tapasztalatokkal rendelkező) tiszteket kijelölni, akik mélyrehatóan tudják elemezni katonai szempontból a hadszíntéren fennálló helyzetet (például a fegyveres csapatok érdekeit, a diverzáns csapatok lehetséges céljait, a politikai pártok befolyását vagy a helyi vállalkozások megbízhatóságát stb.).

³ *Standard operating procedure, SOP.*

⁴ *Allied Joint Publication, AJP.*

⁵ *Joint Logistics Support Group 2011: 5.*

⁶ *Civil-military cooperation – civil-katonai együttműködés.*

1. táblázat: Az ÖLFCS tevékenysége a hadszíntéri kitelepülésekor

ÖLFCS	
Összekötői feladatok	Felderítői feladatok
1. Kapcsolat kiépítése a helyi kormányzati szervezetekkel	6. Hadszíntéri kikötők felderítése
2. Összeköttetés létesítése a helyi nem kormányzati szervezetekkel, vállalkozásokkal	7. Hadszíntéri repülőterek felderítése
3. Kapcsolat kiépítése a nemzetközi szervezetekkel	8. Közúthálózatok értékelése
4. Összeköttetés a hadszíntéren állomásozó katonai erők képviselőivel	9. Vasúthálózatok értékelése
5. Kapcsolat kiépítése a befogadó nemzet küldött képviselőivel	10. Hadszíntéri Logisztikai Bázis felderítése
	11. A műveleti területre települő parancsnokság lehetséges helyszíneinek felderítése
	12. Az erők állomásoztatására, valamint gyűleltetésére alkalmas területek feltérképezése
	13. Információk gyűjtése az infrastruktúrák, szolgáltatások után fizetendő díjakról, vámokról stb.

Forrás: a szerző szerkesztése a Joint Logistics Support Group 2011 alapján

A katonai képviselőkkel folytatott tárgyalások, értekezletek fontosak lehetnek abból a szempontból, hogy a felderítő csoport információkat szerezzen a műveleti területen állomásozó erőkről, azok elhelyezkedéséről, képességeiről és szándékáról. A sikeres adatgyűjtéshez széles körű biztonságpolitikai szakértelemmel rendelkező szakértők szükségesek, akik képesek stratégiai szinten értelmezni a kialakult helyzetet, és a megfelelő módszerek alkalmazásával tudják elemezni a megszerzett információkat.⁷

A befogadó nemzet képviselőivel kialakított kapcsolatokon keresztül az ÖLFCS kulcsfontosságú adatokat szerezhet a BNT keretében nyújtott, valamint harmadik fél által elérhető szolgáltatásokról és a rendelkezésre álló hadszíntéren található katonai és rendfenntartó erők állapotáról. Ezekkel az információkkal hozzá lehet járulni a logisztikai támogatás tervezési folyamataihoz. Jelentősen segítheti műveleti területen az ellátás megszervezését, ha például technikai megállapodások alapján igénybe lehet venni a közlekedési alágazatok infrastruktúráit, vagy szolgáltatásokat, anyagokat és eszközöket lehet rendelni az állami szervezetektől, civil vállalkozásoktól (például műveleti bázisok ellátáshoz közüzemi vagy egyéb szolgáltatásokat). A sikeres együttműködés kiépítéséhez, valamint a megállapodások előkészítéséhez a BNT-hez kapcsolódó eljárások lefolytatásában tapasztalattal rendelkező logisztikai, pénzügyi, jogi és összekötő tiszteket célszerű delegálni.

⁷ Válságreakáló műveletekben például, amikor ENSZ-felhatalmazás alapján szövetséges csapatokat vezényelnek a béke megőrzése, helyreállítása érdekében egy konfliktusövezetbe, ott a szomszédos, valamint az érintett országok katonai képviselőivel folytatott tárgyalásoknál az ÖLFCS-nek szüksége lesz olyan szakmailag felkészült tisztekre, személyekre, akik (biztonság)politikai tapasztalattal, ismeretekkel is rendelkeznek.

A felderítéshez köthető tevékenységek közül a tengeri kikötők értékelésére akkor lehet szükség, ha kontinenseken átvélő (honi bázistól távoli) műveletet kell végrehajtani, és a haditechnikai eszközöket gazdaságosabb, előnyösebb vízi közlekedésen keresztül szállítani. Az infrastruktúra-elem felderítésekor ki kell térni a kikötői vízterület (például a bekötőcsatornák, vízi utak szélességének, hosszának, mélységének), a létesítmények (horgonyzóhelyek, hajóállások elhelyezkedésének), a működést biztosító infrastruktúrák, a szolgáltatások és a vasúti, közúti csatlakozási pontjainak jellemzésére, valamint a fejlesztési lehetőségekre. Az értékelési folyamathoz hozzátartozik, hogy a felelős logisztikai szervezetek a megszerzett adatok alapján megvizsgálják, milyen mértékben felelnek meg az infrastruktúra-elemek a csapatok szállítási szükségleteinek kielégítésére. Ezzel kapcsolatosan a NATO meghatároz képességekre vonatkozó követelményeket is, amelyeket szükséges figyelembe venni az átcsoportosítások megkezdése előtt. Az infrastruktúra-elemmel szemben alapvető elvárás például, hogy rendelkezzen Ro-Ro⁸ komp kikötőhellyel, amely legalább 300 méter hosszú, 40 méter széles, 12 méter mély, valamint legyen alkalmas naponta 1 db 6. generációs konténerhajó, ezen belül 750 db haditechnikai eszköz, valamint 4000 db 20 lábas konténer fogadására és minimum 250 fő ellátására (elhelyezés, étkeztetés).⁹ Mindezeket figyelembe véve véleményem szerint az adatok begyűjtésére célszerű műszaki, mérnöki tiszteket, valamint olyan közlekedési szakembereket alkalmazni, akik a vízi szállításban tapasztalattal rendelkeznek.

Az ÖLFCS feladatai közé tartozik a repülőterek részletes értékelése is. A felderítő csoportoknak érdemes megvizsgálni a repülőgépek le- és felszállását biztosító futópályák méretét, hosszát, lejtését, a futópályaküszöb elhelyezkedését és a gurulóutak tulajdonságait, valamint a forgalmi előterek kapacitásait, a fénytechnikai leszállító rendszerek üzemeltetését. Külön ki kell térni a légi forgalmi szolgáltatások (például a bevezető és a repülőtéri irányító szolgálat) működésének, valamint a légikikötő biztonságát garantáló erőforrásoknak (például a személyi feltételek, eszközellátottság) jellemzésére is. Ezenkívül érdemes felmérni a repülőtér közelében a személyi állomány pihentetésére és az eszközök tárolására, karbantartására alkalmas létesítményeket, objektumokat is. A jellemzésüknél célszerű tekintettel lenni arra a követelményre, hogy a katonai alkalmazhatóságánál (stratégiai szintű légi átcsoportosítások végrehajtásakor) a repülőtér rendelkezzen legalább 3048 méter hosszú és 60 méter széles futópályával, legyen alkalmas naponta 8 db C-17-es típusú repülőgép fogadására, valamint 1500 fő ellátására (elhelyezés, étkeztetés).¹⁰ Az ÖLFCS állományába ennek megfelelően szükséges delegálni légi szállításban tapasztalattal rendelkező közlekedési szakállományt, valamint elhelyezési, infrastrukturális tiszteket is.

A közúthálózatok felderítéséből származó adatok jelentős segítséget nyújtanak a szállítási feladatok sikeres tervezéséhez és szervezéséhez. Az utak osztályozásakor meg kell határozni például az útpálya szélességét, teherbírását, átbocsátó képességét, vagy a rajta elhelyezkedő csomópontok, műtárgyak méretét, valamint azokat

⁸ *Roll-on – roll-off* egy hajótípus, amelynél a közúti járművek be tudnak gördülni a hajótérbe, majd kirakáskor kihajtani, elkerülve a költséges és rendkívül időigényes rakodási feladatokat, például a daruzást. *Super International Shipping* [é. n.].

⁹ NATO SHAPE 2024: 25.

¹⁰ NATO SHAPE 2024: 22.

a fejlesztési feladatokat, amelyeket célszerű elvégezni (például a földutak járhatóvá tételét) a biztonságos közlekedés érdekében. Az értékeléskor érdemes figyelembe venni a közutakkal szemben támasztott katonai követelményeket is, amelyek egyrészt vonatkoznak a közlekedő járművekre, másrészt a hidak MLC¹¹ besorolására. Például ezzel összhangban olyan ellátási útvonalakat célszerű kijelölni a haditechnikai eszközök közlekedtetésére, amelyek minimum 4,5 méter sávszélességgel, 4,5 méter szabad magassággal (az adott útszakaszon nincs ennél alacsonyabb magasságkorlátozás), maximum 6%-os lejtési szöggel és 600 méteres hosszanti dőléssel rendelkeznek.¹² Összeségében a begyűjtött információk alapján már meg lehet tervezni a személyek és eszközök közötti szállítását. Ennek érdekében érdemes közlekedési és műszaki tiszteket kijelölni a felderítési feladatok végrehajtására.

A vasúti szállítás különösen fontos a szárazföldi hadászati és hadművelleti mozgékonyság biztosításában. Az infrastruktúra-elem feltérképezésekor ki kell térni a vonalak villamosítottságára, a pályák nyomtávolságára, teherbírására, az űr- és rakszelvényméretekre, valamint a vasútállomások kapacitásadataira és a gördülő állomány jellemzésére. Ezek a tényezők jelentősen korlátozhatják a katonai szerelvények leközlekedtetését, ami hatással lehet a műveletek logisztikai támogatására. Itt is megjelenik (NATO) katonai követelmény, amelyre célszerű figyelmet fordítani a felderítéskor. Alapvető elvárás például, hogy egy vasútállomás legyen képes legalább 125 jármű, valamint 625 tonna raklapos vagy konténeres rakomány, illetve ezek kombinációjának kirakodására a hét nap 24 órájában, valamint rendelkezzen olyan szilárd burkolatú területtel, ahol minimum 60 jármű elhelyezhető a konvojképzéshez.¹³ A kapacitásadatok begyűjtéséhez és értékeléséhez az ÖLFCS állományába véleményem szerint indokolt vasúti szállításban tapasztalattal rendelkező személyeket vezényelni.

A hadszíntéri logisztikai bázisok, létesítmények elhelyezkedése, kapacitásadatai, az igénybevételének szabályai, önmagában a rendelkezésre állásuk rendkívül fontos tényezők, mivel általuk valósítható meg hadművelleti területen az anyagok, eszközök tárolása és elosztása. A hadszíntéren egy elosztóközvet vagy raktárbázis kialakításakor – egy zászlóaljharccsoport szintű kötelék fogadása, ellátása érdekében – például az alábbi képességeket szükséges biztosítani:

- minimum 1000 fő részére ételmezési ellátást, szállást, egészségügyi szolgáltatást;
- minimum 200 db 20 lábas konténer tárolását, rakodását, kezelését;
- minimum 500 db haditechnikai eszköz tárolására, üzemanyag feltöltésére alkalmas létesítményt, telephelyet;
- megfelelő kommunikációs és információs rendszereket, amelyek lehetővé teszik a bázis üzemeltetését, valamint az adatok, jelentések fogadását és továbbítását;
- a vezetés és irányításhoz kapcsolódó feladatok végzésére alkalmas védett objektumot, létesítményt.¹⁴

¹¹ Military Load Classification: Katonai Járműteherbírási Osztályok. A NATO Stanag 2021 szabvány szerint az MLC-besorolás vonatkozik egyrészt a katonai járművek osztályba sorolására, másrészt a hidak, kompok, tutajok teherbíró képességére. HAJÓS 2024: 5–20.

¹² NATO SHAPE 2024: 28.

¹³ NATO SHAPE 2024: 28–30.

¹⁴ NATO Standardization Agency 2016: 39.

A felderítéskor tehát érdemes megvizsgálni minden olyan lehetséges létesítményt, logisztikai központot, amelyek megfelelőek lehetnek az anyagok, eszközök tárolására, fogadására, valamint elosztására. A feladatok végrehajtására véleményem szerint célszerű elhelyezési, infrastrukturális, valamint műszaki szaktisztákat kijelölni az adatok begyűjtésére és a megszerzett információk elemzésére.

Az ÖLFCS feladatai közé tartozhat továbbá az erők állomásoztatásához, telepítéséhez, a műveletek irányításáért felelős parancsnokság elhelyezéséhez szükséges területek, létesítmények, objektumok, katonai bázisok felderítése is. A részletes felméréshez meg kell vizsgálni, hogyan lehet kialakítani például egy műveleti bázis funkcionális elemeit (a parancsoki övezetet, a technikai területet, tartalmazva a telephely, javítópont, üzemanyag-ellátó pontot, az ellátási körleteket, beleértve a raktárakat, az étellemezési ellátó pontot, az elhelyezési övezetet), valamint az ör- és biztosító tevékenységek ellátáshoz a feltételeket. Ez egy összetett feladatként jelentkezik az ÖLFCS számára, és a végrehajtására több szakértő személyt, köztük hadtáp, haditechnikai, infrastrukturális, hadműveleti, pénzügyi, híradó és informatikai tiszteket érdemes kijelölni.

Az egyes szolgáltatások, termékek, közlekedési infrastruktúrák igénybevétele után fizetendő díjakról, adókról, vámokról is indokolt tájékozódni, információt gyűjteni a fogadó ország területén a felderítő csoportoknak. Ez a feladat az összekötői tevékenységekkel együtt jelentkezik, mivel a kormányzati szervezetekkel és vállalkozásokkal szükséges tárgyalásokat lefolytatni. Összességében az ÖLFCS lehetséges tevékenységeihez rendelt szakértő személyek meghatározásán keresztül összeállítható a csoport állománya, amelynek alkalmazásával hozzá lehet járulni a logisztikai támogatás tervezésekor és szervezésekor jelentkező információs igények kielégítéséhez. Az ÖLFCS általam javasolt összetételét az 1. ábra mutatja be.

Az előzőekben részletezett tevékenységekkel összhangban az ÖLFCS struktúrájában szerepelnek összekötő tisztek is. Létszámát tekintve (a vezetővel együtt) 15 főből áll, amely a várható feladatok függvényében kiegészülhet további tanácsadókkal, tisztekkel, például közlekedési szakemberekkel (külön a légi, vízi, közúti és vasúti szállításban tapasztalattal rendelkező személyekkel). A létszámnövelésre, a csoport megerősítésére akkor lehet szükség, ha a műveletek logisztikai támogatását tervező szervezetek részéről többlet információs igény jelentkezik, vagy a logisztikai felderítési feladatok végrehajtására minimális idő áll rendelkezésre. Az ÖLFCS állománytábláját tehát célszerű mindig igazítani a várható feladatokhoz. Amennyiben nincs szükség például a kikötők vagy repülőterek felderítésére (mivel használatuk nem tervezett), úgy érdemes a csoport létszámát ez alapján csökkenteni is.

Az ÖLFCS állományába elsődlegesen indokolt a BNT, a hadtáp, a haditechnikai, a közlekedési, az infrastrukturális vagy az elhelyezési területen szaktudással rendelkező tiszteket, műszaki, hadműveleti, híradó, informatikai, pénzügyi, jogi szakértőket, valamint összekötő tanácsadókat kijelölni, delegálni. Az 1. ábrán szerepel valós ellátásért felelős tiszt is. Az ő dolga, hogy megfelelő feltételeket teremtsen (például a szállítások szervezésén, valamint az étellemezési és elhelyezési stb. biztosításon keresztül) annak érdekében, hogy a csoport sikeresen el tudja látni feladatait.

1. ábra: Az ÖLFCS lehetséges összetétele

Forrás: SZAJKÓ 2025: 182

Véleményem szerint a 15 főből álló ÖLFCS képessé válhat – a hadszíntérre érkezve – információkat gyűjteni és feladatait sikeresen elvégezni.

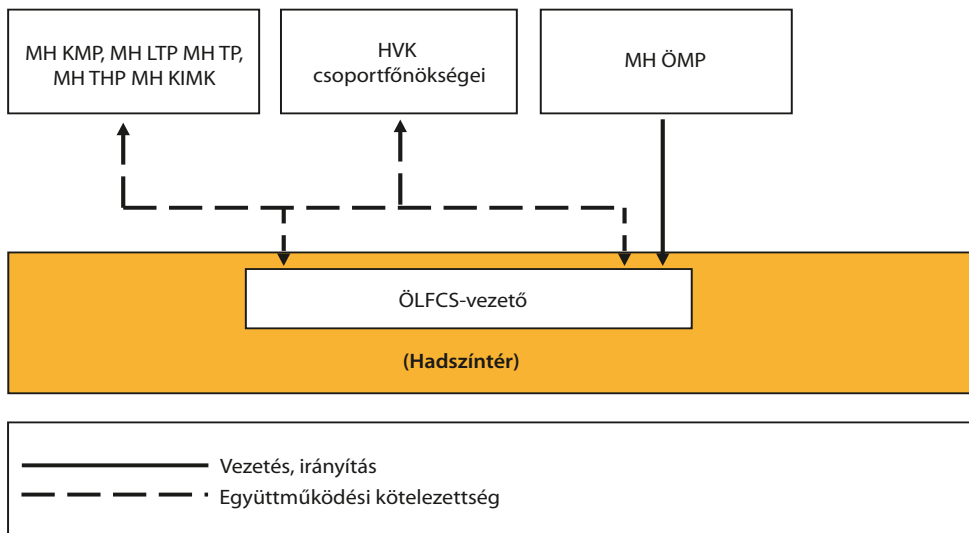
A logisztikai felderítést végző csoport illeszkedése az MH szervezeti struktúrájába

Az MH stratégiai szintű szervezeti átalakítása 2019-ben vette kezdetét, amely jelenleg is tart. A Honvéd Vezérkar (HVK) – mint legfelső szintű stratégiai szervezet – felelős az ország katonai védelemre való felkészítéséért, valamint az MH katonai

tevékenységeinek irányításáért. Fő feladata, hogy biztosítsa Magyarország szuverenitásának, határainak – ezen belül területe, légtere és kibertere – védelméhez, valamint a szövetségi rendszerekben vállalt kötelezettségek ellátásához szükséges katonai képességek kialakítását és fenntartását, továbbá az ezekhez szükséges feltételrendszert.¹⁵ Az újonnan kialakított rendszerben tehát a stratégiai szintű vezetésért, irányításért és tervezésért a HVK és közvetlen szervezeti elemei (csoportfőnökségei), míg a hadműveleti szintű feladatok végrehajtásáért – a HVK vezetése alatt működő – az alábbi szervezeti egységek felelősek:

- az MH Összhaderőnemi Műveleti Parancsnokság (MH ÖMP);
- az MH Különleges Műveleti Parancsnokság (MH KMP);
- az MH Logisztikai Támogató Parancsnokság (MH LTP);
- az MH Transzformációs Parancsnokság (MH TP);
- az MH Területvédelmi és Hadkiegészítő Parancsnokság (MH THP);
- az MH Kiber- és Információs Műveleti Központ (MH KIMK).

Ebben a struktúrában elsődlegesen meg kell határozni a felderítő csoport vezetését, irányítási rendszerét. Véleményem szerint az ÖLFCS-t az MH ÖMP alárendeltségébe érdemes utalni, mivel ez a katonai szervezet végzi a különböző („folyó”, valamint háborús) műveletek hadműveleti szintű tervezését, szervezését. Az általam javasolt vezetés, irányítási rendszert a 2. ábra szemlélteti.

2. ábra: Az ÖLFCS vezetés, irányítási rendszere műveletben

Forrás: a szerző szerkesztése SZAJKÓ 2025: 184 alapján

¹⁵ Honvéd Vezérkar 2025.

Az általam javasolt struktúrában az MH ÖMP parancsnoka mint a műveletek tervezéséért és szervezéséért felelős személy megszabhatja a felderítő csoport számára, mely feladatokat, adatokat kell kiemelten kezelni, hogy a művelettervezési folyamatok végrehajtása a kitűzött célokat elérve valósuljon meg. A csoport együttműködik a szakmai szervezetekkel, amelyektől iránymutatást (segítséget) kérhet, illetve pontosításokat adhatnak az ÖLFCS számára a begyűjtött információkkal, adatokkal kapcsolatban. A csoport állománytábláját úgy alakítottam ki, hogy önállóan is végre tudja hajtani feladatait. Ugyanakkor megerősítésére szükség lehet, amennyiben az elérendő célok ezt megkövetelik, például az ÖLTCS-be érdemes az általános katonai felderítésben szaktudással rendelkező tisztet és további összekötő tanácsadókat delegálni az információgyűjtés és az azt követő elemzés hatékonyságának növelése érdekében.

Az ÖLFCS összetételének és küldetésének meghatározásakor további vizsgálandó tényezőként jelenik meg, hogy milyen feltételekkel működtethető hatékonyan. A csoport alkalmazására többféle módszer áll rendelkezésre. Az egyik lehetőség az állandó, míg a másik az ideiglenes, vagy készenléti ÖLFCS-ként történő létrehozása. Véleményem szerint mindkét szervezeti kialakítás hordozhat magában előnyöket és hátrányokat is egyben. Az összehasonlításukhoz olyan tényezőket vettem figyelembe, amelyek egy műveleti alegység működtetésekor felmerülhetnek vizsgálandó szempontként. Ezek a következők:

- a csoport vezetése és irányítása;
- az állomány kiképzése;
- a humán erőforrásokkal és eszközökkel történő gazdálkodás;
- a csoport működési rendje.

A vezetési és irányítási rendszer kialakítása elsőrendű prioritás egy műveleti csoport megalakításakor annak érdekében, hogy az aktiválásuk, valamint alkalmazásuk a megfelelő időben és módon valósuljon meg. A kiképzések és gyakorlatok végrehajtása azért fontos tényező, mert biztosítja, hogy a műveleti feladatra kijelölt erők felkészüljenek a küldetéseik sikeres teljesítésére. Az erőforrásokkal történő hatékony gazdálkodás továbbá követelményként jelenik meg a katonai szervezetek működtetésekor, ennek megfelelően a csoportok kialakításakor is szükséges figyelembe venni. A működési rend befolyásolhatja (rövidítheti vagy növelheti a készenléti idő meghatározásával) a csoportok aktiválási és bevetési idejét. Ezek a tényezők tehát hatással lehetnek egy ideiglenes vagy állandó csoport alkalmazására. A 3. ábrán egy nem túl részletes SWOT- (*strengths, weaknesses, opportunities, threats*) analízissel vizsgáltam meg elsőként az állandó alkalmazással jelentkező várható hatásokat.

Erősségek • Az állomány kiértékelésének ideje gyorsabb és egyszerűbb • Folyamatosan rendelkezésre áll az állomány • Az állomány továbbképzésének tervezése és szervezése egyszerűbb	Gyengeségek • Rutinszerű feladatellátás, ami hibák előfordulásához vezethet • A tapasztalt és kiképzett állomány más feladatra nehezebben bevonható, ami akkor jelent nem hatékony humán erőforrásokkal történő gazdálkodást, ha csoport nincs alkalmazásban
Lehetőségek • A tapasztalatfeldolgozásból származó infomációk, eljárások könnyebben átülthetők a részükre • Az előjáró számára elérhetővé válik a rövid idejű bevetettség képesség	Veszélyek • Az állandó alkalmazás költségnövekedést okozhat az MH számára • A rendszeresített beosztások betöltésével rugalmatlanabbá válik a személyek frissítése, cseréje • A folyamatos munkavégzéshez infrastruktúra- és eszközberuházásra van szükség

3. ábra: Az ÖLFCS állandó alkalmazásának SWOT-analízise

Forrás: a szerző szerkesztése

A csoport vezetését és irányítását az állandó alkalmazáskor egyszerűbben, gyorsabban meg lehet valósítani a parancs kiadásától a működés kezdetéig terjedő időszakban. Ez az előny és erősség azért jelentkezik, mert az állandó csoport katonái egy helyőrségben, egy szervezeti elemnél teljesítik szolgálati kötelezettségeiket szemben a készenléti csoport állományával, akik külön helyőrségben, más és más katonai szervezeteknél szolgálhatnak. Ebben a helyzetben a készenléti állomány kiértékelése és beérkezése – a felkészítés helyszínére – több időt vesz igénybe, mint akkor, ha a riasztást egy helyőrségben, egy szervezeti elemnek kell kiadni.

A felkészítéséről elmondható, hogy a kiképzett állomány folyamatos rendelkezésre állásával biztosítani lehet a csoport állandó működtetését mind békeidőszakban, mind különleges jogrendi időszakban egyaránt. Ráadásul a továbbképzések tervezésének és szervezésének feladatai is egyszerűbbé válhatnak, mivel az ÖLFCS parancsnoka könnyebben dönthet az állomány kirendelésének, vezénylésének engedélyeztetéséről, mint az ideiglenesen összeállított állomány vezetője, aki főként csak a szakemberek berendelését követően rendelkezik majd – hasonló jellegű kérdésekben – parancsnoki jogkörrel.

A gyengeségeket tekintve hátrányként említhető, hogy a képzett „tanácsadókat” nehezebben lehet az eredeti beosztásuktól független feladatokkal megbízni és vezényelni más alegységekhez, egységekhez, amennyiben a csoport nincs alkalmazásban. Ráadásul az állandó működés egyik velejárója, hogy a hosszú időn keresztül ugyanazt a beosztást betöltő személyeknél kockázati tényezőként jelenhetnek meg a régi rutinszerű feladatellátásokból eredő hibák, ami érintheti a katonákat is.¹⁶

Ugyanakkor lehetőségként értékelhető, hogy a tapasztalatfeldolgozásból származó fejlesztő javaslatok gyakorlatba történő átültetése gyorsabban megvalósítható, hiszen

¹⁶ BELÉNYESI 2014.

az állomány rövid időn belül tud reagálni a változtatásokra, tudja módosítani, átalakítani az eljárásrendeket és a kapcsolódó dokumentumokat. A csoport képessé válhat továbbá az elrendeléstől számított azonnali bevetettség biztosítására. Az ideiglenes alkalmazásnál ez csak készenléti erőként tartható fent, ráadásul ebben a helyzetben is a szakembereket „csak” bizonyos feladatok végzésére lehet bevonni, amelyek nem befolyásolják a riasztást követő beérkezések időintervallumát.

Veszélyként lehet értelmezni azt, hogy az állandó alkalmazást figyelembe véve a bérrel, beosztásokkal vagy a dologi költségvetéssel történő gazdálkodás szűkebb lehetőségeket biztosít a magasabb szintű parancsnokoknak, mivel új beosztásokat szükséges megalakítani, azokat szakemberekkel kell feltölteni, és hozzá illetményt is indokolt szolgáltatni a csoportnak. A rendszeresített állandó állomány frissítése és cseréje is rugalmatlanabbá válhat az ideiglenes működéssel megalakított csoporthoz képest, ahol bővebb lehetőség kínálkozik a személyek kiválasztására és szükség szerinti rotálására. Ez egyben azt is jelenti, hogy állandó alkalmazásnál a keretlétszámot is úgy érdemes kialakítani, hogy elegendő (felkészülő, felderítési, összekötői feladatot végrehajtó és regeneráló) váltás álljon rendelkezésre, amennyiben szükséges, hogy a felderítő csoportok a főerők megérkezését követően is tovább végezzék információgyűjtő tevékenységüket. Az állomány részére állandóan biztosítani kell megfelelő felszerelést, eszközöket, munkavégzésre alkalmas helyiségeket, amelyek további költségeket jelentenek az MH számára. Ezzel összefüggésben humán- és eszközkapacitás-felesleg keletkezik akkor, ha a két csoport nincs műveleti alkalmazásban.

A készenléti vagy más néven ideiglenes ÖLFCS megalakítása is rejt magában előnyöket és hátrányokat, amit a 4. ábra szemléltet.

Erősségek • A tapasztalt és kiképzett állomány funkcionálisan több feladatba is bevonható, amikor a csoport nincs alkalmazásban • A személyi állomány frissítése, cseréje könnyebben végrehajtható • Csökkenhet a rutinszerű feladatellátásokból eredő hibák bekövetkezésének valószínűsége	Gyengeségek • Az állomány kiértékelésének ideje hosszabbá és bonyolultabbá válhat • Az állomány összeszokottságához több idő szükséges • Hosszabb idejű bevetetőségi képesség
Lehetőségek • A kiképzéseken és képzéseken keresztül bővíthet a kiválasztható szakemberek száma • A készenléti alkalmazás kevesebb bérköltséget jelenthet az MH-nak • Az infrastruktúra- és eszközberuházásból származó költségek kisebbek • A rendelkezésre álló humán és eszközkapacitások felhasználhatók, ha csoport nincs alkalmazásban	Veszélyek • A kiképzések, továbbképzések tervezése, szervezése és ütemezése nehezebben megvalósítható • A tapasztalatfeldolgozásból származó információk, eljárások lassabban adaptálhatók

4. ábra: Az ÖLFCS állandó alkalmazásának SWOT-analízise

Forrás: a szerző szerkesztése

Az erősségeket figyelembe véve elmondható, hogy az állomány folyamatos cseréjével és az új „rutin” beépítésével csökkenthető a hibák bekövetkezése, ami a készenléti kialakításnál érhető el leginkább.¹⁷ Ez annak köszönhető, hogy az ideiglenes kialakítással (kiképzések és felkészítések megtartásán keresztül) növelhető a felderítő csoportok állománytáblájában szereplő beosztások betöltésére alkalmas személyek köre, ezáltal a rotációs lehetőségek is. Az állomány folyamatos cseréje és a rövidebb (az állandó csoporthoz képest) szolgálati idő miatt kevésbé jelentkezhetnek a rutinszerű feladatellátásból származó hibák. Ráadásul a szakértő személyek funkcionálisan több, vagy más feladatokba is bevonhatók eredeti beosztásukban, mivel készenléti erőként nem állnak folyamatos alkalmazásban.

Ugyanakkor a készenléti kialakítás gyenge „pontja” lehet, hogy a katonák összezokottságához, „összekovácsolásához” több idő szükséges, mivel a csoportparancsnok és a beosztottak nem a napi rendszerességű munkavégzés, feladatvégrehajtás által ismerik meg egymás készségeit és képességeit, hanem az időszakos begyakorlásokon, felkészítéseken és kiképzéseken keresztül. Továbbá a készenléti csoport (alapesetben) hosszabb idejű bevetetőségi képességgel is rendelkezik, amelyhez párosulhat a kiértesítések végrehajtásának bonyolultsága is. Ez azzal magyarázható, hogy az állomány az eredeti beosztásában látja el feladatait, így a kiértesítéseket személyenként vagy katonai szervezetenként tudja megvalósítani az előljáró, majd a készenléti kategóriáknak megfelelően csak bizonyos idő elteltével válik majd képessé a csoport a hadszíntéri információgyűjtő folyamatok végzésére.

A készenléti alkalmazás számos lehetőséget is tartalmazhat. Például a folyamatos kiképzéseken és képzéseken keresztül – amelyeket a korábban a felderítő csoportban szolgáló tanácsadók bevonásával tartanak – növelni lehetne a kiválasztható szakemberek számát, így a rotációs lehetőségek „tárházát”. Ezzel összefüggésben a tartalékos rendszernek köszönhetően az Önkéntes Művelti Tartalékosok (ÖMT) vagy az Önkéntes Területvédelmi Tartalékosok (ÖTT) különböző katonai feladatokba (gyakorlatokba, kiképzésekbe, missziókba) is bevonhatók,¹⁸ ennek megfelelően véleményem szerint a csoport részére tartandó képzéseken is részt vehetnek. Itt azonban fontosnak tartom megjegyezni, hogy alkalmazásuknál célszerű megvizsgálni az ÖMT- és ÖTT-állomány honvédséggel kötött szerződésének hosszát, biztosítva, hogy a kiképzett katonák bármikor képesek legyenek az ÖLFCS küldetésének végrehajtására, és a „sikert” nem befolyásolja a szerződések lejáratának közelsége. További lehetőségként lehet értelmezni, hogy kevesebb költségáfordítás jelentkezhet az MH részéről, mivel ennél a „megoldásnál” a csoportokat a felelős szervezetek ideiglenesen állítanák össze a műveletek időszakáig, majd a küldetés befejezésekor (a felderítési és művelti összekötői feladatok teljesítését követően) az erők és eszközök az eredeti rendeltetés szerinti helyükre térnének vissza. Ráadásul az infrastruktúra- és eszközberuházásból származó költségek kisebbek az állandó csoportnál felmerülő kiadásokhoz képest. Az állomány részére nem kell folyamatosan biztosítani munkavégzésre alkalmas helyiségeket, felszereléseket és azokat fenntartani, üzemeltetni, nincs szükség csak és kizárólag a csoport működése érdekében beruházásokat végrehajtani (például

¹⁷ BELÉNYESI 2014: 50.

¹⁸ ŐZE 2021: 127–139.

infokommunikációs eszközöket, gépjárműveket beszerezni). A kijelölt eszközök átadása (a csoport részére) a már meglévő, letárolt vagy rendszerben lévő más katonai szervezetek által használt készletekből is megvalósítható, amelyek működőképesek, karbantartottak és átcsoportosításuk nem okoz gondot a feladatok ellátásában. Ez természetesen megoldható az állandó csoport működtetésekor is, azonban fontos tényező, hogy a készletléti állomány alkalmazásakor ezeket az eszközöket más katonai szervezetek más tevékenységekre is használhatják az ÖLFCS aktiválásáig.

Ugyanakkor veszélyként lehet értelmezni, hogy a kiképzések, továbbképzések tervezése, szervezése és ütemezése nehezebben megvalósítható, mivel a készletben lévő szakértő állományt minden egyes felkészítésre külön ki kell rendelni az egységétől. Ráadásul a tapasztalatfeldolgozásból származó információk, eljárások is lassabban adaptálhatók, ha azt a tényt vesszük figyelembe, hogy az előre betervezett időszakos kiképzések, felkészítések megtartásával, valamint azokat módosítva lehet a fejlesztő javaslatokat integrálni a csoport működési rendjébe, míg az állandó ÖLFCS-nél (a folyamatos elérhetőség és célirányos munkavégzés miatt) ez a folyamat rövidebb időt vesz igénybe.

Összességében kijelenthető, hogy az ÖLFCS-t készletléti erőként célszerű létrehozni (a költségátfordítások és az állomány feladatmegosztása, terhelése miatt). A NATO, az Amerikai Egyesült Államok és az Egyesült Királyság is hasonló módszerrel alkalmazza a csoportot. A NATO például úgynevezett *double-hatted* beosztásokat rendszeresít az összhaderőnemi parancsokságokon, valamint az ÖLTCS-nél, amelynek lényege, hogy a beosztásokat betöltő felkészült állomány alaprendeltetési feladatait hajtja végre a törzsben, majd az ÖLFCS aktiválásakor csatlakoznak a csoporthoz, és a továbbiakban a hadszíntéri információk gyűjtésére (folyamatok tervezésére, szervezésére, a kitelepülésre és a feladatellátásra) fókuszálnak.

Mindezeket figyelembe véve elmondható, hogy a csoport működését tekintve több alternatíva közül is lehet választani. Azonban fontosnak tartom megjegyezni, hogy az ÖLFCS megalakítását és az MH struktúrájába történő beillesztését mindenképp indokoltnak tartom megvalósítani, hogy ezáltal is növelni lehessen a műveletek, valamint a logisztikai támogatás tervezésének, szervezésének és végrehajtásának hatékonyságát.

Összegzés

A műveleti területre elsőként érkező ÖLFCS tevékenységét vizsgálva megállapítható, hogy az általa végzett logisztikai felderítési feladatok teljesítésén keresztül eredményesen járulhat hozzá a katonai műveletek logisztikai támogatásának sikeres tervezéséhez és végrehajtásához. A cikkben kitértem rá, hogy az MH-ban jelenleg nincs hasonló jellegű csoport, amelynek az lenne a feladata, hogy a hadszíntérre elsőként érkezve összeköttetést építsen ki a civil kormányzati és nem kormányzati nemzeti, nemzetközi szervezetekkel, majd információkat gyűjtsön a közlekedési infrastruktúrák (a lehetséges vasúti, tengeri, légi kirakópontokról, a közúthálózatokról stb.), a logisztikai, raktár-, valamint javítóbázisokról, vagy a BNT keretében nyújtható szolgáltatásokról. Jelentőségét alátámasztja az a tény, hogy több ország (például az Amerikai Egyesült

Államok, Franciaország, Egyesült Királyság) és a NATO is alkalmaz hasonló jellegű csoportot, és hozzá képeznek ki állományt, majd tartanak részükre folyamatos felkészítéseket.¹⁹ Sokoldalúságára jó példa, hogy az ÖLFCS részt vett egyhetes kiképzésen a Művelti Összekötő és Felderítő Csoporttal (amelynek jelentőségét korábbi tanulmányomban már vizsgáltam²⁰), valamint a Magyarországra telepített NATO Erőket Integráló Elemmel (NFIU²¹). A kiképzés célja az volt, hogy a felderítői és összekötői feladatok végrehajtásán keresztül elősegítsék a NATO gyorsreagálású erők mozgékony telepítését.²² Természetesen kérdésként merülhet fel, hogy ha a NATO már rendelkezik ilyen csoporttal, miért van szüksége az MH-nak is ilyen jellegű szervezeti elemre?

A NATO alárendeltségében működő ÖLFCS mindig a szövetség és a JLSG érdekében fog csak logisztikai felderítési feladatokat végrehajtani a hadszíntéren, ebből adódóan több ország is saját ÖLFCS-t alkalmaz, hogy ezáltal segítse (akár többnemzeti környezetben, a kijelölt felelősségi terület vizsgálatával) a műveletek logisztikai támogatásának tervezési és szervezési folyamatait. Ráadásul az ÖLFCS-t nemcsak válságreagáló műveletekben, hanem országvédelmi feladatoknál is lehetne alkalmazni, amikor szükség lehet előzetes vagy reagáló logisztikai felderítést elvégezni (a lehetséges felvonulási, utánpótlási útvonalak kijelöléséhez), valamint együttműködni a polgári kormányzati és nem kormányzati szervezetekkel.

Az ÖLFCS összetételét tekintve elmondható, hogy az általam javasolt 15 fős állomány képessé válhat a logisztikai felderítési feladatok végrehajtására, amelyet érdemes készenléti erőként alkalmazni. Az alá- és fölérendeltségi viszonyát vizsgálva továbbá kijelenthető, hogy a csoportot célszerű az összhaderőnemi műveletek tervezéséért és szervezéséért felelős parancsnok, az MH ÖMP alárendeltségébe utalni, hogy az ÖLFCS minden körülmények között hatékonyan tudja segíteni a parancsnok és törzsének döntés-előkészítő tevékenységét, valamint a műveletek logisztikai támogatásának tervezési feladatait.

Felhasznált irodalom

- AJP-4.6 *Allied Joint Doctrine for Joint Logistic Support Group Edition C Version 1 (draft)* (2018). NATO Standardization Office. Online: https://www.coemed.org/files/stanags/01_AJP/AJP-4.6_EDC_V1_E_2230.pdf
- BELÉNYESI Emese (2014): *Változásmenedzsment a közgazdaságban* [ePub]. Budapest: Nemzeti Közszerzői és Tankönyv Kiadó Zrt. Online: https://real.mtak.hu/82340/1/Valtozasmenedzsment_a_kozgazdasagban_u.pdf
- HAJÓS Bence (2024): A STANAG 2021 szerinti katonai járműteherosztályok a polgári hídszabályzatok tükrében. *Hadmérnök*, 19(1), 5–20. Online: <https://doi.org/10.32567/hm.2024.1.1>
- Honvéd Vezérkar (2025): *Rendeltetés*. Online: <https://honvedelem.hu/alakulat/honved-vezerkar.html>

¹⁹ KLAAUW 2024: 74–79.

²⁰ SZAJKÓ 2022: 19–31.

²¹ NATO Force Integration Unit.

²² NATO 2018.

- Joint Logistics Support Group (2011): *Standard Operating Procedure, 701.03 Joint Logistic Reconnaissance Team*. Brussels: NATO.
- KLAAUW, Cornelis van der (2024): How to Prepare and Deploy Operational Liaison and Reconnaissance Teams. *The Three Swords Magazine*, 40, 74–79. Online: www.jwc.nato.int/wp-content/uploads/2025/03/OLRT_2024.pdf
- NATO (2018): *OLRT Deployment*. Online: <https://mncne.nato.int/newsroom/news/2018/olrt-deployment>
- NATO Standardization Agency (2016): *Bi-SC Capability Codes and Capability Statements*. Brussels. Online: www.armadnioviny.cz/domains/0001/userfiles/files/toaz_info-capability-codes-and-capability-statements-2016-bi-sc-nu0083-pr_39b656a9da6698fa2d44b0b85ae4de07.pdf
- NATO SHAPE (2024): *ACO Directive. Criteria and Standards for the Zones of the Reinforcement and Sustainment Network*. Belgium.
- ŐZE Zoltán (2021): Az Önkéntes Területvédelmi Tartalékosok ABV-mentesítőképeségének kialakítása. *Hadmérnök*, 16(2), 127–139. Online: <https://doi.org/10.32567/hm.2021.2.9>
- Super International Shipping [é. n.]: *Roll-on/roll-off (RoRo) hajók magyarázata: típusok, költségek és előnyök*. Online: <https://super-internationalshipping.com/hu/roll-on-roll-off-ships/>
- SZAJKÓ Gyula (2022): A Műveleti Összekötő és Felderítő Csoport lehetséges összetételének meghatározása és illeszkedése az MH szervezetébe. *Honvédségi Szemle*, 150(6), 19–31. Online: <https://doi.org/10.35926/HSZ.2022.6.2>
- SZAJKÓ Gyula (2025): *A logisztikai felderítés rendszerének továbbfejlesztési lehetőségei a Magyar Honvédség műveleteinek előkészítésében*. PhD-disszertáció (benyújtva). Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katonai Műszaki Doktori Iskola. Online: <https://doi.org/10.17625/NKE.2025.033>